

VVE ZONDER *stress*

Als je met een VVE-programma werkt, ben je geneigd om vast te houden aan een vast programma. Zelfs de jongste kinderen 'moeten' al meedraaien in de activiteiten die je bedacht hebt. Is er dan nog wel oog voor initiatieven die vanuit de kinderen komen?

TEKST **NATASJA DE KROON EN INGRID NAGTZAAM** FOTO **WILBERT VAN WOENSEL**

Jonne (2 jaar) mag eindelijk naar de peuterspeelzaal. Wat heeft hij er zin in. Jonne weet van zijn grote zussen wat er binnen allemaal te vinden is. De auto's, een mega-mat waar je heerlijk kunt bouwen, een toverlamp met allerlei frutsels, een huishoek, boeken, een hoek met een bloementuintje, een kast met puzzels en meer. Alle kinderen zitten op de banken aan de tafel. Daar liggen alle puzzels. Jonne schuift aan, want dat is de bedoeling. Hij kijkt naar alle andere kinderen en gaat ook puzzelen. Maar hij blijft vooral rondkijken. Na een tijdje wordt het

toch wel erg pittig voor hem allemaal. Jonne vindt het lastig zich te houden aan dat wat 'de bedoeling is'. Na de inloop worden de puzzels opgeruimd. De kinderen mogen dan in de kring gaan zitten voor een kringactiviteit. Jonne zit steeds achterstevoren en kan de concentratie niet opbrengen.

Ingrid Nagtzaam geeft de training *Happy coach*, over het positief begeleiden van kinderen in een groep. Het gedrag van Jonne laat volgens haar goed zien dat kinderen niet altijd gebaat zijn bij

overvolle VVE-programma's met veel vaste, ingeplande activiteiten. Een VVE-programma is compleet en geeft structuur, maar moet er niet toe leiden dat je alleen maar bezig bent een 'verplicht programma af te werken'. Ingrid adviseert opvoeders in de kinderopvang, het peuterspeelzaalwerk en het onderwijs dan ook om niet blind te varen op wat VVE-programma's voorschrijven. 'VVE-programma's zijn heel geschikt om de ontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren, maar dat betekent niet dat je niet meer mag vertrouwen op je eigen kennis en expertise. En dat je de ondernemende geest van de kinderen zelf uit het oog moet verliezen.' Ingrid ziet dat VVE-programma's zowel pm'ers als kinderen soms klem zetten. 'Regelmatig schrik ik van de effecten van onze leersystemen op hele jonge kinderen, die moeten meehobbelen met een vol programma. Hoe prachtig zou het zijn wanneer de professionals zo kunnen werken dat ze activitei-

ten kunnen aanbieden die vanuit de initiatieven van de kinderen ontstaan?'

Terug naar de praktijk. Een pedagogisch medewerker op een kinderdagverblijf heeft een activiteit uit het VVE-programma voorbereid. Het gaat over het circus. Daar heeft ze leuk materiaal, praatplaten en spulletjes bij gevonden om mee te jongleren. Alle kinderen zijn aangeschoven in de kring en de pm'er is klaar om te beginnen. Dan begint het buiten te sneeuwen. Al snel zijn de blikken van de kinderen naar buiten gericht. De pedagogisch medewerker geeft de kinderen alle ruimte om even te kijken. Ze kletsen volop over wat ze zien. Na een tijdje komen alle kinderen weer in de kring. Dat gaat niet zonder slag of stoot, want veel kinderen willen het liefst meteen naar buiten.

Ook op deze locatie gaf Ingrid advies. 'In de nabespreking keek ik samen met de pedagogisch medewerkers naar de doelstelling van de activiteit van het circus. Al snel kwamen we er achter dat de doelstellingen van de VVE-activiteit over het circus ook bereikt werd toen de kinderen voor het raam naar de sneeuw keken. De pm'er week dus af van het programma door de kinderen de ruimte te geven om naar de sneeuw te kijken, maar bereikte toch haar doel.' Kortom: als je me meer grip hebt op wat de doelstelling van een VVE-activiteit is, durf je sneller op initiatieven van kinderen in te spelen. De kinderen hadden in dat geval mis-

EEN DAGJE ANDERS

'Geen nee'-dag

Spreek met elkaar af dat je de woordjes 'nee' en 'niet' de hele dag zoveel mogelijk weg laat. Je zult merken dat je dan steeds moet bedenken wat je wél wilt in plaats van wat er niet goed is. Soms lukt het je niet om dat meteen te bedenken, maar dat is juist goed. Het helpt je om even afstand te nemen en te kijken wat er nu echt gebeurt. Vaak hebben kinderen goede redenen om te doen wat ze doen. In onze drukte zijn we soms te snel met onze (negatieve) reactie. Bijvoorbeeld als een kind van tafel gaat. Als we hem niet gelijk terugroepen, zien we vaak dat het kind even iets pakt en weer terugkomt.

Ja-dag: alles mag!

Andersom kun je ook een 'ja-dag' organiseren: een dag waarop alles mag. Het idee is dat je overal 'ja' op zegt, tenzij een kind zichzelf of de ander in gevaar brengt. Waarschijnlijk wordt je aangenaam verrast door de kinderen en door jezelf. Met hun gedrag vertellen kinderen je wat zij het liefste doen en waar zij van genieten. Door hierbij aan te sluiten zorg je voor een pedagogisch klimaat waarin nee zeggen (bijna) niet meer nodig is.

Dagritme loslaten

Durf de tijd te nemen om echt naar de kinderen te kijken. Dat betekent dat je soms je eigen plannen uit je hoofd moet zetten. Ben je bezig met VVE? Zorg dan dat de woorden die je anders met de kinderen in de kring had geoefend, nu spelenderwijs voorbij komen. Wanneer de kinderen voelen dat wat zij willen ook daadwerkelijk de ruimte krijgt, voelen ze zich zo veilig dat een strak dagritme minder belangrijk wordt.

Verlies de ondernemende geest van de kinderen niet uit het oog

schien zelfs niet terug hoeven naar de kring terwijl hun interesse eigenlijk buiten lag bij de sneeuw.

Een andere manier om creatief om te gaan met het dagelijkse programma is een dagje alles anders doen dan anders. Bijvoorbeeld door een 'ja-dag' of een 'geen nee-dag' te houden (zie kader). Zo'n dag kan helpen om je eigen creativiteit én die van de kinderen te stimuleren. Zonder de doelen van de VVE uit het oog te verliezen, want als je goed kijkt kun je die er prima in verwerken. <

INGRID NAGTZAAM IS EIGENAAR VAN KINDEROPVANG- EN SCHOOLBEGELEIDINGS-DIENST HET KAN. DAARNAAST IS ZE TRAINER VOOR DE KINDEROPVANG ACADEMIE EN DE ACADEMIE VOOR PSYCHOTHERAPIE IN AMSTERDAM, WAAR ZE SAMEN MET CHARLOTTE VISCH DE TRAINING HAPPY COACH GEEFT, OVER POSITIEF BEGELEIDEN VAN KINDEREN IN EEN GROEP.

NATASJA DE KROON IS KINDEROPVANGPEDAGOOG. ZE WERKT ONDER MEER VOOR DE KINDEROPVANG ACADEMIE EN ZE IS SPECIALIST IN DE PEDAGOGIEK VAN REGGIO EMILIA.